

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculum Approbandorum Bipartitum

Unczovsky, Marianus

Coloniæ Agrippinæ, 1693

Quæstio VIII. In qua de Circumstantijs notabiliter aggravantibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37308

U. An ignoras finem tertij in Decalogo Præcepti esse cultum DEI in genere?
S. Scio esse finem remotum, non autem proximum & Præceptum.

U. Hoc sufficit.

S. Nequaquam, finis namq; remotus præcepti non cadit sub Præceptum, sed solum finis proximus, qui simul est materia Præcepti, qualis in proposito est abstinencia ab opere servili, & Misera auditio.

U. Saltèm videtur esse explicanda circumstantia diei veneris Sancti, si quispiam eo die aliquod enorme commisisset peccatum?

S. Sic sentiunt aliqui quoad hanc circumstantiam temporis, vide *Medin. in Instruct. Confess. Lib. 1. p. 23.*

QUÆSTIO VIII.

In qua de circumstantijs notabiliter aggravantibus.

Vicar. Quid sentis de circumstantijs purè malitiam peccati
ag-

aggravantibus in ordine ad Confessionem?

Sac. Sentio non esse necessario con-
tendas.

V. Quâ ratione?

S. Quia non est imponenda obligatio
praesertim onerosa, nisi constet de
de lege obligante, ita ut prudenter

bitari non possit de opposito, si
tem est de lege confitendi circumstan-

tias pure aggravantes certò non con-
stare, quandoquidem circa id pruden-

ter dubitent sapientissimi Theologi
ergo &c.

V. Quale dubium de eo, cujus neces-
sitate explicat Sac. Conc. Trid?

S. Legi in Trid. Sess. 14. c. 5. & Can. 1.
à poenitentibus exigi, ut post diligens

examen ea peccata confiteantur, quae
in memoriam veniunt, quoad nume-

rum & circumstantias speciem ma-
tantes, de circumstantijs autem ag-
gravantibus nullam facit mentionem.

cum ergo in doctrinalibus necessario
fer-

Confervandis, ubi præscribuntur ea, quæ sunt necessaria, tacitè dici videatur non esse necessaria illa, quæ præmittuntur, uti præmittuntur in proposito circumstantiæ aggravantes, non erit necessitas illas confitendi, vel, ut brevius dicam: in materia doctrinali, *silentium est implicita negatio ejus rei, qua filetur.*

U. Numquid *Conc.* exprimit obligationem confitendi circumstantias?

S. Ità est, sed cum additamento, videlicet: *qua speciem peccati mutant.*

U. Quæ rationes probant circumstantias speciem mutantem necessariò confitendas esse, eadem cadunt in circumstantias notabiliter aggravantes malitiam peccati intrà eandem speciem, *sine his enim non exponitur peccatum, nec Confessarius judicare potest de gravitate peccati, nec debitam injungere penitentiam.*

S. Revera si eadem rationes caderent in circumstantias aggravantes, frustra
do.

doctrina Concilij limitaretur, & faciu
 stringeretur ad solas circumstanti gitur
 quæ speciem mutant; Quòd autem S. Ad
 nè circumstantijs aggravantibus ferent
 exponantur peccata integrè qu non a
 augmentum malitiæ purè accident nit c
 nil obstat, satis est quòd exponat U. N
 quoad quidditatem malitiæ specific cludi
 & numericam: neque pro Confess tet d
 iudicio aliud exigitur, quàm agnos cent
 re species peccatorum, eorum num cent
 rum, & circumstantias speciem t uniu
 tantes: nec opus est, ut pœnitent tur c
 correspõdeat condignitati culpæ p aurec
 fectissimè, secundum circumstanti furto
 etiam aggravantes, seu non requirit tur c
 mathematica & exactissima æquali confi
 pœnæ cum culpa, non enim hoc subla
 sacramentum est cum tantò rigore S. Eti
 statutum. tia r

V. Concil. Veronen. Can. 25. statuit p
 nitentib⁹ secundum differentiam pe
 eatorum pœnitentiam imponenda non
 esse, differentiam autem peccatorum fariò
 actu

ur, & faciunt circumstantia aggravantes, igitur necessario confitenda.

S. Adverto *Concil.* loqui secundum differentiam specificam & numericam, non autem accidentalem, qualem ponit circumstantia aggravans.

U. Nonne circumstantia aggravans includit numerum peccatorum? ut patet de eo, qui furaretur simul aureos centum, tale namque furtum æquivaleret centum furtis, quorum singula essent unius aurei, ideoque sicut is, qui furatur centum distinctis vicibus singulos aureos, tenetur confiteri numerum furtorum, ita pariter qui semel furatur centum aureos simul, tenebitur confiteri numerum aureorum furto sublatorum.

S. Etiam si gratis opponatur æquivalentia resultans ex circumstantia aggravante, hæc nihilominus æquivalentia non urget ipsam in Confessione necessario esse explicandam, alioquin cum actus intensus ut octo, aut durans per
vnam

unam horam æquivalet Physicè
 bus actibus remissis, sive uno tantum
 momento durantibus, esset etiam
 ligatio explicandi intensiorem &
 rationem actus peccaminosi, quod
 non præcipit *Concil.* benè verò obli-
 ad confitendum omnia & singula
 gillatim peccata, & ideò vult plu-
 tatem actuum esse explicandam, quod
 lem poneret is, qui furaretur centum
 distinctis vicibus, non verò eorundem
intensionem &c.

V. Adverte: qui unico actu centum
 aureos furaretur, æquè læderet Justitiam
 & proximum, ac ille, qui centum
 vicibus & singulis furaretur unum
 sic autem est, quòd iste teneatur ex-
 plicare se centum commississe furta
 igitur & ille tenebitur dicere hanc cir-
 cumstantiam aggravantem, quòd fu-
 ratus sit centum.

S. Transeat, quòd æque læderet, non
 tamen tot peccata quoad numerum
 committeret.

V. Si

U. Si possibile foret, quod centum ho-
mines unico actu & impetu occide-
ret, centum numero peccata comit-
teret, igitur etiam si unâ vice centum

aureos eidem invito Domino auferet?

S. Nequaquam : auferendo simul ei-
dem Domino aureos centum, unius
tantum lædit Jus, ideoq; non contra-
hit nisi unam numero malitiam mora-
lem, ast qui uno actu & impetu occi-
deret homines centum, læderet illo
actu centum distincta numero Jura,
quæ habent homines in ordine ad vi-
tam suam, propterea contraheret cen-
tum distinctas numero malitias in
Confessione explicandas, non minùs
quàm malitias specie diversas; *idem*
sensio de eo, qui simul & semel detraheret
famam pluribus hominibus, aut furaretur
uno actu pecuniam ad plures Domi-
nos pertinentem.

U. Si Petrus furaretur in Ecclesia au-
reum, aut quidpiam uno constans au-
reo, hanc circumstantiam esset obli-

E ga-

gatus confiteri, igitur si furaretur S. Le
tra Ecclesiam aureos centum, hant
circumstantiam obligabitur expri aggra
re, siquidem major malitia videt
addi peccato furti ab hac circumst de di
tia aggravante, quam à priori spec dūm
mutante? mem

S. Ità est, ponit majorem gravi in pe
tem accidentalem circumstantia inffio
gravans, sed non diversitatem spe quan
cam malitiæ, qualem circumstan se ad
mutans speciem actui peccamin hęc f
superaddit, quam si non superaddi tes d
propter solam majorem gravitatem tente
cidentalem, non esset necessariò circu
Confessione explicanda. opus

V. Certum est, quòd in foro pœnitenti in or
riali, quidquid reus tenetur dicere, dam
explicare interrogatus, teneatur et U. T
am dicere non interrogatus; sed aggra
Confessari^o interroget de circumsta cessa
tia notabiliter aggravante, tenetur S. M
lam Pœnitens explicare, igitur ten per
bitur illam explicare etiam non intera tion
rogatus? S. L

S. Legi apud quosdam etiam interro-
gante Confessario de circumstantijs
aggravantibus non obligari Pœniten-
tem illas confiteri, verum posse candi-
dè dicere : *non teneor ad hoc confiten-
dum, impone mihi pœnitentiam confor-
mem peccato mortali talis speciei* : ita, ut
in peccato v. g. furti centi aureorum
sufficeret dicere : *commisi furtum in
quantitate sufficienti ad mortale, obligan-
te ad restitutionem totius* : quia autem
hæc sunt dicta respectivè ad Pœniten-
tes doctos proptereà existimo Pœni-
tentem interrogatum teneri explicare
circumstantiam purè aggravantem, si
opus habeat instructione Confessarij
in ordine ad restitutionem facien-
dam &c.

U. Tenetur explicare circumstantiam
aggravantem, quia ipsa est materia ne-
cessaria Confessionis.

S. Minimè : sed quandoq; est obligatio
per accidens ipsam manifestandi, ra-
tione annexæ censuræ & reservatio-
nis,

nis, prout etiam in modo peccant aut c
vehementi passione, ignorantia tūm
 accidens quandoq; Pœnitens ob
 nis, ut exprimere, an scienter vel
 mater
 ranter deliquerit propter notit
 verò
 censuræ, quæ quandoq; est añexa
 cet, l
 busdam peccatis ex *certa scientia*, fit ex
 item ex *ignorantia* commissis, atq; sura
 modus peccandi tam ex *ignorantia* *V. Ca*
sibili, quàm *certa scientia* quandoq; plure
 vante
 accidens explicandus est.

V. Ecclesia non imponit censuram S. Ità
 si ijs, quæ sunt de necessitate Confi
 Conf
 fionis, si ergo censuram imponit ta eni
 cumstantiæ aggravanti, dicendum filio,
 quòd sit materia necessaria Confi
 expr
 fionis? & uti
 S. Si dixerò Ecclesiam posse prohibe
 conf
 sub censura actus, qui alioquin de valdè
 mali non sunt, & consequenter se asse
 secundum se necessariò confitendi V. De
 si in quantum prohibiti, dicamne differ
 sum? præterea circumstantia purè stanti
 gravans non est id, quod reservat ligati

aut cui annexa est censura, sed est tantum conditio aut motivum reservationis, proinde ipsa secundum se non est materia necessaria Confessionis, bene vero id, cui talis circumstantia adjacet, licet ipsa per accidens (*ut dictum*) sit explicanda, propter notitiam censurae Ecclesiasticae.

V. Can. consideret &c. de Penit. Dist. 5.
plures circumstantiae tantum aggravantes explicandae recensentur, ergo &c.
S. Ita, ut earum explicatio fuerit ex Consilio, non vero ex Praecepto, multa enim antiquitus servabantur ex consilio, ad quae non tenebatur quispiam ex praeecepto; dico autem & ego tutum & utile esse ejusmodi circumstantias confiteri, oppositamque sententiam valde probabilem ac tutam in praxi esse assero.

V. Defactò sunt aliqua peccata, quae differunt tantum secundum circumstantias aggravantes, & tamen ex obligatione explicanda, uti patet in gradibus

dibus consanguinitatis, quatenus
circumstantiæ incestus magis vel
minus gravis intrâ eandem speciem,
ta graduum diversitatem?

S. Lego apud aliquos talem graduum
distinctionem quoad incestum ex
mendam esse, non præcisè, quia
gradus sunt circumstantiæ aggravantes,
sed ut innotescat Confessariis
servatio, aut censura, si quæ forte
gradui esset annexa; alij verò afferunt
diversitatem graduum in consanguini-
tate variare species incestus, ideo
has circumstantias esse explicandas
non ut aggravantes, sed ut mutant
speciem, hinc notant non sufficere
Pœnitenti dicere: *peccavi carnalem
cum consanguinea*, sed debere addi
gradum consanguinitatis, imò ipsam
distinctionem in quolibet gradu, ne
proinde sufficere Pœnitenti dicere
fuisse consanguineam in primo gradu,
debere explicare, an fuerit *Mater*
Soror? an Filia?

U. Adhuc unum dico : apparet quod actus externus peccaminosus sit circumstantia aggravans internum, igitur si tenemur confiteri actum externum, etiam confiteri tenebimur circumstantiam aggravantem ?

S. Tenemur confiteri actum externum non tanquam circumstantiam aggravantem, sed tanquam quid superaddens novam malitiam actui interno numero distinctam vel (*ut quibusdam placet*) quia actus externus pertinet ad ipsam peccati substantiam, integrans unum peccatum cum interno actu peccaminoso. Denique juxta doctrinam *Trid.* omnia peccata mortalia, tam externa, quam purè interna, sunt materia necessaria Confessionis.

QUÆSTIO IX.

In qua

*De contritione perfecta & imperfecta
seu attritione.*

Vicar. **A**udire volo qualis dolor requi-

E 4

qui-